

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลามของเยาวชน
มุสลิมกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Action Research on Solving Behaviors in not Accordance with the
Islamic Way of Muslim Youth with Risky Types of Behavior in the
Three Southern Border Province of Thailand

รองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหีม

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีงบประมาณ 2559 และ 2560 รหัสโครงการ LIA590142S

1. ชื่อโครงการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลามของเยาวชนมุสลิมกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. นักวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. เกษตรชัย และหิม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. สารบัญ

1. ชื่อโครงการ	1
2. นักวิจัย	1
3. สารบัญ	1
4. กิตติกรรมประกาศ	1
5. บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	2
6. บทสรุปผู้บริหาร	3
6.1 บทนำ	3
6.2 วัตถุประสงค์	7
6.3 สรุป	7
6.4 การนำไปใช้ประโยชน์	16
6.5 เอกสารอ้างอิง	17
7. ภาคผนวก	18
7.1 สำเนาบทความที่อยู่ระหว่างการตีพิมพ์ (In Press)	19
7.2 สำเนาบทความที่อยู่ระหว่างการพิจารณา (Manuscript)	32
7.3 ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยต่อไป	60

4. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยการอนุมัติของอัลลอฮ์ ﷻ และความช่วยเหลือจากหลายท่านและหลายหน่วยงาน ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะผู้บริหารและบุคลากรสำนักวิจัยและพัฒนา คณะผู้บริหารและบุคลากรคณะศิลปศาสตร์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ของมหาวิทยาลัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนทั้งจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมระดมสมอง และการประชุมวิพากษ์ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติการทดลองใช้แนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหา ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดวิธีวิทยาการวิจัยให้แก่คณะผู้วิจัย

5. บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลาม 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลาม 3) ศึกษาแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลาม และ 4) ศึกษาผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมวิทยปัญญาต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนมุสลิมกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง จำนวน 30 คน ตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 15 คน และนักวิชาการมุสลิม จำนวน 15 คน และโดยการประชุมระดมสมองและประชุมวิพากษ์กับตัวแทนเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง จำนวน 30 คน ตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 30 คน และนักวิชาการมุสลิม จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้หลักตรรกเทียบเคียงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคุมเปรียบเทียบ นอกจากนี้เก็บข้อมูลโดยสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,800 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมอาร์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเชิงเส้น และทดลองกับเยาวชนจำนวน 120 คนจาก 3 ชุมชน ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ที่มีคะแนนต่ำและสูงจากการวัดด้วยแบบประเมินพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม แล้วแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมวิทยปัญญา ชุมชนละ 20 คน และกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมกิจกรรมศาสนาของมัสยิด ชุมชนละ 20 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมอาร์เพื่อหาค่าการทดสอบที่ที่กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกันและกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) เยาวชนมุสลิมกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลามมาจากสาเหตุสำคัญ 5 ประการ คือ การเพิกเฉยให้ทารกตีมนมของมารดา การขาดการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามอย่างใกล้ชิด การไม่ได้รับการศึกษาด้านศาสนาอิสลามอย่างจริงจังและมากพอ เยาวชนไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และผู้นำมุสลิมปล่อยปละละเลยและไม่ใส่ใจดูแลเยาวชนมุสลิม 2) การไม่ใส่ใจดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิม การไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม การไม่ได้รับการศึกษาอิสลาม และการขาดการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลามของเยาวชนมุสลิมกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ การดำเนินการโดยใช้ “โปรแกรมการปรับพฤติกรรมวิทยปัญญา (Al-Hikmah)” ซึ่งมี 6 กิจกรรมหลักคือ กิจกรรมการทำความรู้จัก (At-Ta'aruf) กิจกรรมการสร้างความรู้ (Al-Ilmu) กิจกรรมการตรวจสอบตนเอง (Al-Muhasabah) กิจกรรมการฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (At-Tajdid) กิจกรรมการขัดเกลาจิตใจ (At-Ta'dib) และกิจกรรมการปัจฉิมนิเทศ (Al-Wadah) และ 4) ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนกลุ่มทดลองและเยาวชนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทัศนคติ และการมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามที่ไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทัศนคติ และการมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่าเยาวชนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 1.31, 1.30, และ 1.11 ตามลำดับ

The purpose of this study were 1) to determine causes of un-Islamic behaviors, 2) to examine the factors related with un-Islamic behaviors, 3) to draw up guidelines for correcting behaviors incongruent with the Islamic way, and 4) to examine the effects of a wisdom-based behavior change program on Islamic behavior among youth with risk behaviors in the three southern border provinces. The data were collected through in-depth interviews with 30 youth who had risk behaviors, 15 representatives of Muslim leaders, and 15 Muslim academicians, and through brainstorming sessions and critique meetings with 30 representatives of youths with risk behaviors, 30 representatives of Muslim leaders, and 30

representatives of Muslim academics. The data were analyzed content wise based on logical principles and compared with related concepts, theories, and research reports along with the context, and based on the grounded theory. Furthermore, data were collected through survey with 1,800 participants, and then the data was analysis using the R Program software was employed using multiple linear regressions. Through experiment with 120 youths from three communities selected through purposive sampling from those with lowest and highest scores on an Islamic Behavior Test. The experimental group consisted of 20 subjects who participated in a wisdom-based behavior change program, and the control group consisted of 20 subjects who participated in masjids' religious activities. The data was analysis using the R Program software was employed using independent sample t-test and paired samples t-test.

The results of the study revealed that 1) Muslim youth who had risk behaviors in the three Southern border provinces had un-Islamic behaviors due to five main causes: mothers' negligent breastfeeding, a lack of close Islamic upbringing, apathetic and insufficient study of Islam, lack of interest in Islamic activities, and Muslim leaders' negligence in looking after youth. 2) A lack of youth supervision, lack of participation in Islamic activities, lack of Islamic knowledge, and lack of rearing in Islamic ways were statistically significant related with the un-Islamic behaviors. 3) Guidelines for correcting behaviors incongruent with the Islamic way of life among Muslim youths with risk behaviors in the three southern border provinces were to use the wisdom approach or "Al-Hikmah" consisting of six main activities: getting to know or "At-Ta'aruf"; seeking knowledge or "Al-Ilmu"; self-assessment or "Al-Muhasabah"; reviving and changing behavior or "At-Tajdid"; improving the mind or "At-Ta'dib"; and organizing a last orientation or "Al-Wadah". And 4) before participation in the programs, the average scores for knowledge, attitude, and Islamic behavior of the two groups were not different. However, after their participation in the programs, the scores of the experimental group were significantly higher than those of the control group at .001, and the average scores for their knowledge, attitude, and Islamic behavior were higher by 1.31, 1.30, and 1.11, respectively.

6. บทสรุปผู้บริหาร

6.1 บทนำ

ชาวไทยมุสลิมมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองเหมือนกับชาวมุสลิมทั่วโลก มีการยึดถือปฏิบัติอย่างเหนียวแน่นสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีต ตามแนวทางที่ปรากฏในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด ผ่านการอบรมสั่งสอนในรูปแบบต่าง ๆ และสถาบันต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันด้วยสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลานอย่างใกล้ชิดเหมือนในอดีตที่ผ่านมา เพราะสภาพทางเศรษฐกิจที่บีบรัด เยาวชนไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนาเพราะหันไปสนใจกิจกรรมที่นำเสนอผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มีรูปแบบเนื้อหาตื่นเต้น สนุกสนานกว่า ผู้นำชุมชนก็ปล่อยปละละเลยกับอบายมุขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายจนเป็นเรื่องปกติ ซึ่งเป็นเหตุให้เยาวชนไทยมุสลิมในยุคปัจจุบันเริ่มหันเหออกจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ไม่สามารถแยกแยะผิดถูกชั่วดีได้เหมาะสมกับคุณวุฒิและวัยวุฒิของตนเอง หลงระเหิงไปกับสีสันแห่งความเจริญ